

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Картава Даша Миколаївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Грошово-кредитна політика центрального банку

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки 4 курсу

Д. М. Картава

групи ФБСз-73-9с

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Д. М. Картава

Керівник к.е.н., доцент _____

О. М. Пахненко

Суми 2021

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
«ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ»
студентки Картавої Даші Миколаївни

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Забезпечення стабільного економічного зростання країни неможливе без ефективної грошово-кредитної політики, в рамках якої забезпечується необхідний обсяг грошової маси, залучаються грошові ресурси суб'єктів господарювання та населення до банківського сектору, стимулюється фінансування економіки кредитними ресурсами та забезпечується цінова стабільність в країні. На сучасному етапі НБУ застосовує режим інфляційного таргетування з метою досягнення інфляційних цілей шляхом дотримання режиму плаваючого курсу, створення умов для активізації кредитування та пришвидшення економічного зростання в середньостроковій перспективі.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів реалізації грошово-кредитної політики в Україні.

Об'єктом дослідження є процес реалізації грошово-кредитної політики в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні та прикладні підходи до застосування інструментів грошово-кредитної політики.

Основний науковий результат роботи полягає у дослідженні сучасної грошово-кредитної політики в Україні та її впливу на економічний розвиток.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, центральний банк, інфляційне таргетування, процентна політика, валютна політика.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 30 сторінках, у тому числі використаних джерел з 54 найменувань. Робота містить 11 таблиць, 12 рисунків.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Професор, доктор економічних наук

_____ Л.Л. Гриценко

«__» _____ 20__ р

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студенту 4 курсу групи ФБСз-73-9с

Картавій Даші Миколаївні

1. Тема роботи «Грошово-кредитна політика центрального банку», затверджена наказом по СумДУ № 0165-IV від «08» квітня 2021 року.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «07» червня 2021 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів реалізації грошово-кредитної політики в Україні.
4. Об'єкт дослідження – процес реалізації грошово-кредитної політики в Україні.
5. Предмет дослідження – теоретичні засади, методичні та прикладні підходи до застосування інструментів грошово-кредитної політики.
6. Кваліфікаційна робота виконується за матеріалами Національного банку України.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні аспекти грошово-кредитної політики	28.05.2021
2	Практичні аспекти аналізу грошово-кредитної політики в Україні	01.06.2021
3	Визначення впливу грошово-кредитної політики на соціально-економічний розвиток України	01.06.2021

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра: розглянути теоретичні аспекти реалізації грошово-кредитної політики, проаналізувати динаміку основних показників грошово-кредитної політики України, визначити взаємозв'язок грошово-кредитної політики та соціально-економічного розвитку України.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «22» січня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

О. М. Пахненко

Завдання до виконання одержав _____

Д. М. Картава

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні аспекти грошово-кредитної політики.....	8
2 Аналіз показників грошово-кредитної політики в Україні.....	16
3 Дослідження впливу грошово-кредитної політики на соціально- економічний розвиток України.....	27
Висновки.....	34
Список використаних джерел.....	36
Додаток А Теоретичні засади реалізації грошово-кредитної політики...	43

ВСТУП

Забезпечення стабільного економічного зростання країни неможливе без ефективної грошово-кредитної політики, в рамках якої забезпечується необхідний обсяг грошової маси, залучаються грошові ресурси суб'єктів господарювання та населення до банківського сектору, стимулюється фінансування економіки кредитними ресурсами та забезпечується цінова стабільність в країні. На сучасному етапі НБУ застосовує режим інфляційного таргетування з метою досягнення інфляційних цілей шляхом дотримання режиму плаваючого курсу, створення умов для активізації кредитування та пришвидшення економічного зростання в середньостроковій перспективі, а також сприяння розвитку банківської системи.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів реалізації грошово-кредитної політики в Україні.

Відповідно до мети поставлені наступні завдання:

- розглянути теоретичні аспекти реалізації грошово-кредитної політики;
- проаналізувати динаміку основних показників грошово-кредитної політики України;
- визначити взаємозв'язок грошово-кредитної політики та соціально-економічного розвитку України.

Об'єктом дослідження є процес реалізації грошово-кредитної політики в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні та прикладні підходи до застосування інструментів грошово-кредитної політики.

Методами дослідження при написанні кваліфікаційної роботи є: монографічний – при визначенні теоретичних основ реалізації грошово-кредитної політики; табличний, графічний, методи статистичного аналіз – для дослідження тенденцій розвитку грошово-кредитної політики, економіко-

математичні методи – для оцінки впливу грошово-кредитної політики на соціально-економічний розвиток.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є навчальні посібники, наукові публікації іноземних та національних вчених з питань реалізації грошово-кредитної політики, статистичні дані Державної служби статистики та Національного банку України, аналітичні огляди та звіти Національного банку України, законодавчі та нормативні акти щодо основних засад реалізації грошово-кредитної політики.

Основний результат кваліфікаційної роботи полягає у аналізі основних показників грошово-кредитної політики та дослідженні її впливу на соціально-економічний розвиток України.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Існування будь-якої держави неможливе без грошово-кредитної системи, так як вона здійснює взаємодію грошового обігу та виробничої сфери, тобто можемо говорити про досить значне соціально-економічне значення грошово-кредитної системи. Тому державою здійснюється реалізація грошово-кредитної політики як інструмента дії грошово-кредитної системи, яка спрямована на формування попиту та пропозиції грошових ресурсів. Взаємодія прозорої грошово-кредитної системи з основними складовими економічної політики є основою забезпечення економічного зростання країни.

Провівши аналіз економічної літератури щодо визначення сутності поняття «грошово-кредитна політика» зазначимо, що не існує єдиного підходу щодо його трактування. Узагальнення економічних підходів наведемо в додатку А.

Найбільш поширеним підходом є визначення грошово-кредитної політики як сукупність заходів державної влади, які спрямовані на забезпечення стабільності національної валюти, підтримання ліквідності та кредитоспроможності банківських установ, шляхом регулювання грошового ринку. Прихильниками даного підходу є Кулінська А. В. [21], Мисак С. О. [27], Нікіфоров П. О. [33].

На думку Будоговської С. М. [28], Бурди М. [7] грошово-кредитну політику слід розуміти як політику уряду, яка направлена на регулювання обсягу та структури виробництва, рівень цін та зайнятості, шляхом регулювання пропозиції грошей в економіці, а також – на умови фінансових ринків та їх зв'язки з економікою. Проте дані підходи мають певні недоліки, що стосуються цілей, пріоритетів та інструментів грошово-кредитної політики.

Відповідно до Закону України «Про Національний банк України» грошово-кредитна політика трактується як комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, направлених на регулювання економічного зростання, стримування інфляції та забезпечення стабільності грошової одиниці України, забезпечення зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу [17]. Дане визначення треба доповнити переліком інструментів, за рахунок яких буде здійснюватись реалізація грошово-кредитної політики. Також не зовсім доцільно визначати грошово-кредитну політику через її цілі, які можуть змінюватись залежно від економічної ситуації в країні.

Зазначимо, що поняття «грошово-кредитна політика» ототожнюють з терміном «монетарна політика», оскільки остання є політикою у сфері управління кількістю грошей в обігу. Зокрема такої думки Корнеєва Ю. В. [19], Пономаренко А. А. [41], Стельмах В. С. [30].

На основі вище наведеного запропонуємо власне визначення, відповідно до якого грошово-кредитну політику будемо розуміти як складову економічної політики країни, що здійснюється на основі комплексу заходів з регулювання грошового ринку, метою яких є досягнення макроекономічної рівноваги.

Як вже відомо, трактування категорії «грошово-кредитна політика» відрізняються між собою метою, об'єктом та суб'єктом. Зокрема, Базилевич В. Д. [4] зазначає, що метою грошово-кредитної політики є забезпечення рівноваги між пропозицією та попитом грошей, та підтримка стабільності національної грошової одиниці. Оголь Д. О. [34] акцентує увагу на взаємопов'язаності грошово-кредитної політики з важливими соціально-економічними показниками, серед яких підтримка оптимального рівня інфляції, стабільність національної валюти, рівень зайнятості населення.

В якості об'єкта грошово-кредитної політики Базилевич В. [4] виділяє пропозицію грошей, Мисак С. О. [27] – грошовий ринок, а Стельмах В. С. [28] – грошовий обіг та кредитні відносини. Зауважимо, що вибір об'єкта

грошово-кредитної політики здійснюється відповідно до економічної ситуації в країні (пропозиція та попит на гроші, валютний курс, динаміка відсоткових ставок та ін.).

В якості суб'єкта грошово-кредитної політики Базилевич В. [4] виділяє державу, Бурда В. [7] – уряд, Стельмах В. [28] – державу в особі центрального банку. На нашу думку, суб'єктом грошово-кредитної політики необхідно виділити державу, на яку покладено регулювання грошово-кредитної політики, що здійснюється через представницькі органи, основним з яких є Національний банк України.

Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що грошово-кредитна політика має певні цілі, тому вважаємо за необхідне здійснити їх розгляд (рис.1.1).

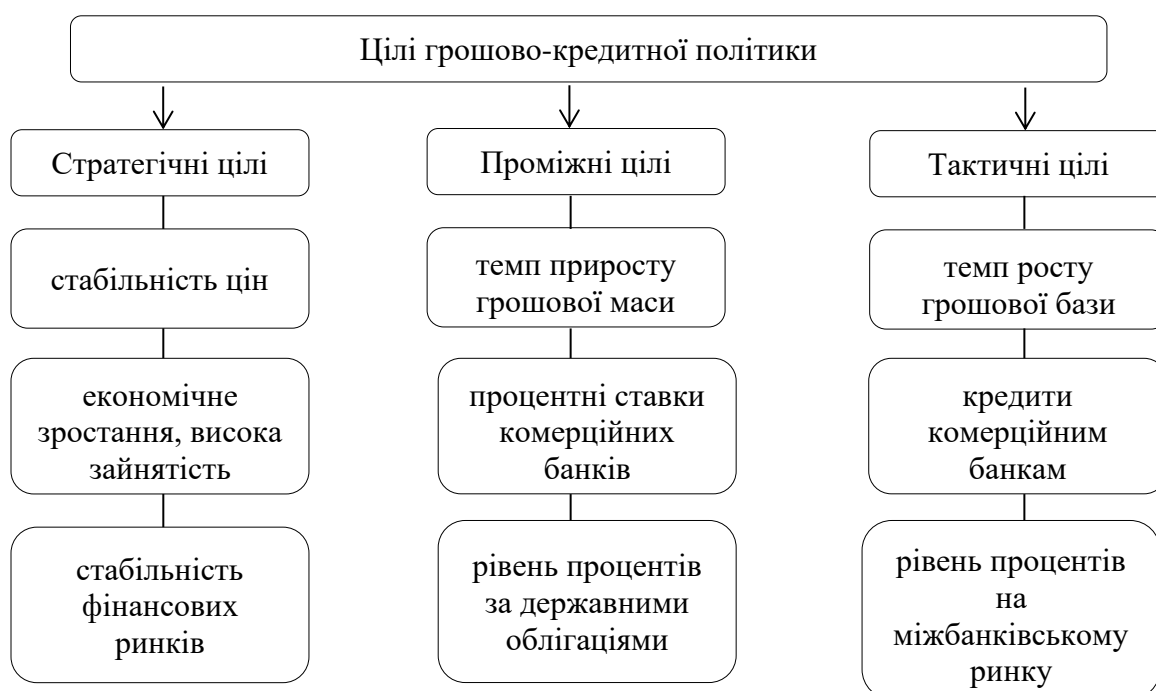

Рисунок 1.1 – Цілі грошово-кредитної політики [44]

Як бачимо з рис. 1.1, цілі грошово-кредитної політики поділяють на стратегічні, проміжні та тактичні цілі, які тісно взаємопов'язані між собою. Стратегічні цілі – це основні цілі загальнодержавної макроекономічної

політики. Проміжні цілі сприятимуть досягненню стратегічних цілей. Тактичні цілі покликані забезпечити досягнення проміжних цілей.

Важливого значення набувають інструменти грошово-кредитної політики, які використовуються для реалізації її цілей та завдань, та за допомогою яких остання здійснює вплив на стан грошового ринку та економіку. Ключові інструменти грошово-кредитної політики наведено на рис. 1.2.

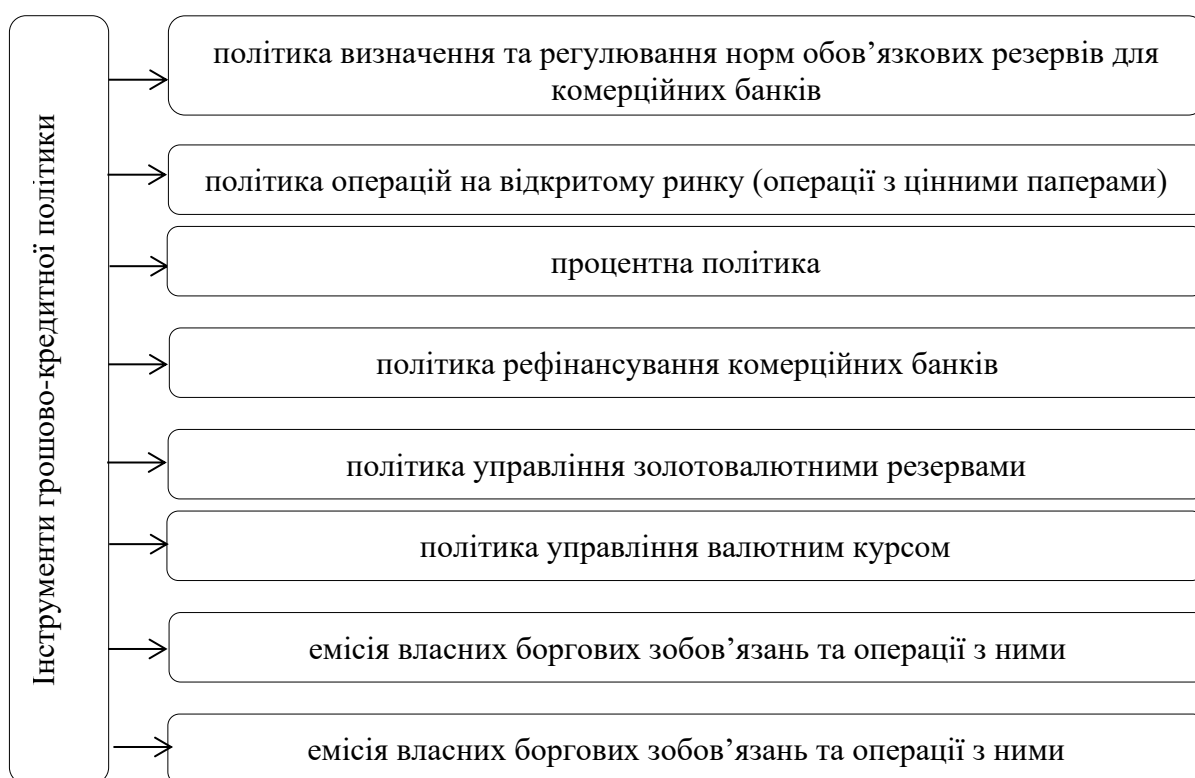

Рисунок 1.2 – Ключові інструменти грошово-кредитної політики [43]

Вибір інструментів грошово-кредитної політики здійснюється відповідно до її цілей, економічної політики країни, ринкової кон'юнктури, банківської системи тощо. Детальна характеристика основних інструментів грошово-кредитної політики наведена в додатку А (табл. А.2).

Реалізація грошово-кредитної політики базується на її режимах, успішність вибору якого забезпечує дієвість та успішність самої політики. Основою кожного з режимів грошово-кредитної політики є вибір НБУ

певного номінального показника. Основні режими грошово-кредитної політики наведені на рис. 1.3.

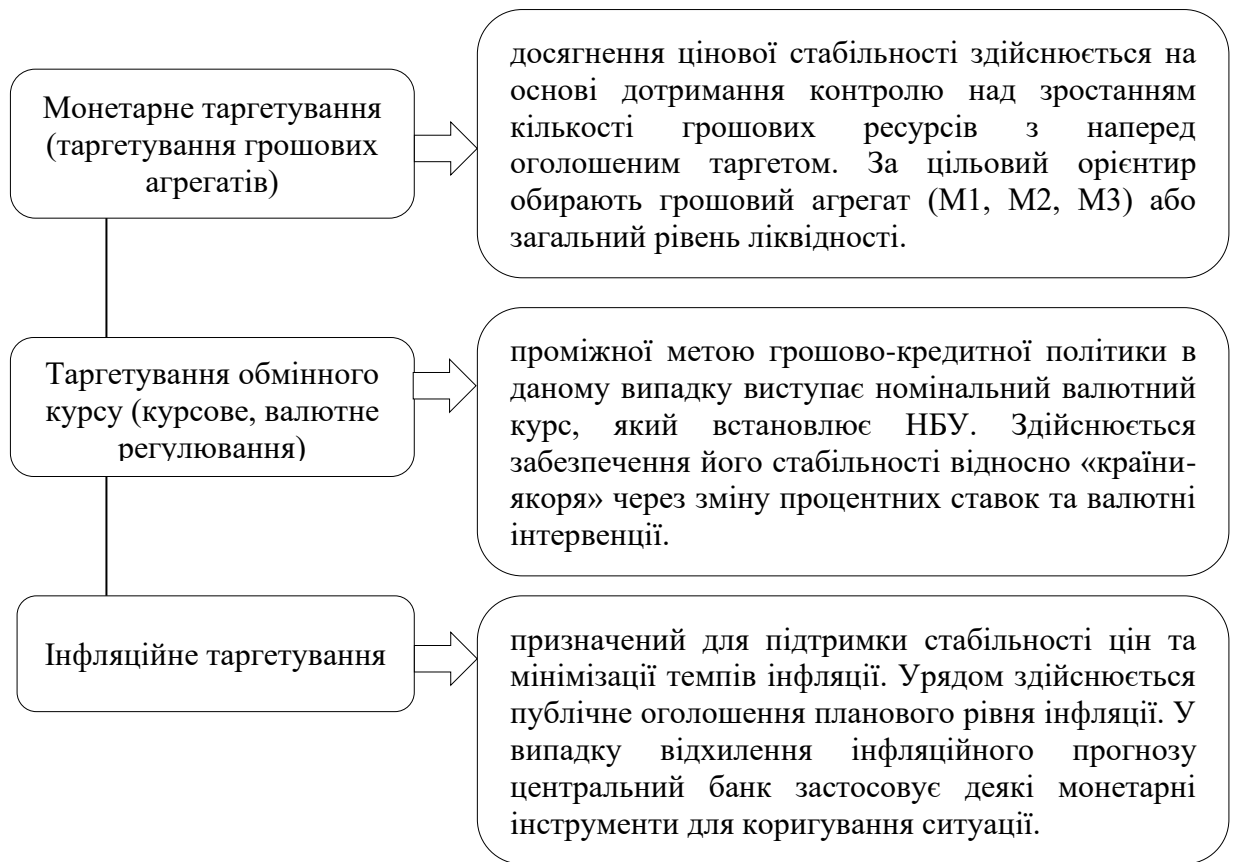

Рисунок 1.3 – Характеристика режимів грошово-кредитної політики [50]

Відповідно кожен режим має як позитивні так і негативні сторони, розглянувши які, центральний банк може обрати необхідний режим, що допоможе йому забезпечити виконання цілей грошово-кредитної політики. Характеристика сильних та слабких сторін режимів грошово-кредитної політики наведемо в додатку А (табл. А.3).

Відмітимо, що більшість науковців зазначають, що найбільш доцільним методом для зниження інфляції є режим інфляційного таргетування, перевагою якого є високий ступінь його прозорості, що є основою досягнення макроекономічної стабільності. Проміжним орієнтиром даної політики є прогноз інфляції, що визначає її як довгострокову стратегію

грошової політики. Тому, в даному аспекті розглянемо хронологію змін грошово-кредитної політики в Україні (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Хронологія зміни заходів грошово-кредитної політики в Україні [3]

Щорічно Радою НБУ здійснюється розробка документу, який називається «Основні засади грошово-кредитної політики», та який містить інформацію щодо цілей, інструментів та методів за допомогою яких відбувається регулювання грошового ринку з метою забезпечення цінової стабільності, стабільності банківської системи країни, що є основою економічного зростання останньої. Зауважимо, що Рада НБУ при їх розробці керується розробленими Кабінетом Міністрів України макроекономічними показниками та проводить оцінку їх динаміки, до яких належить динаміка

ВВП, темп інфляції, платіжний та торговельний баланс, зайнятість населення, динаміку доходів домашніх господарств, обсяги прибутків сектору підприємництва, обмінні курси валют, динаміку грошової маси та ін..

Основні засади грошово-кредитної політики в Україні на 2021 рік наведено на рис. 1.5.

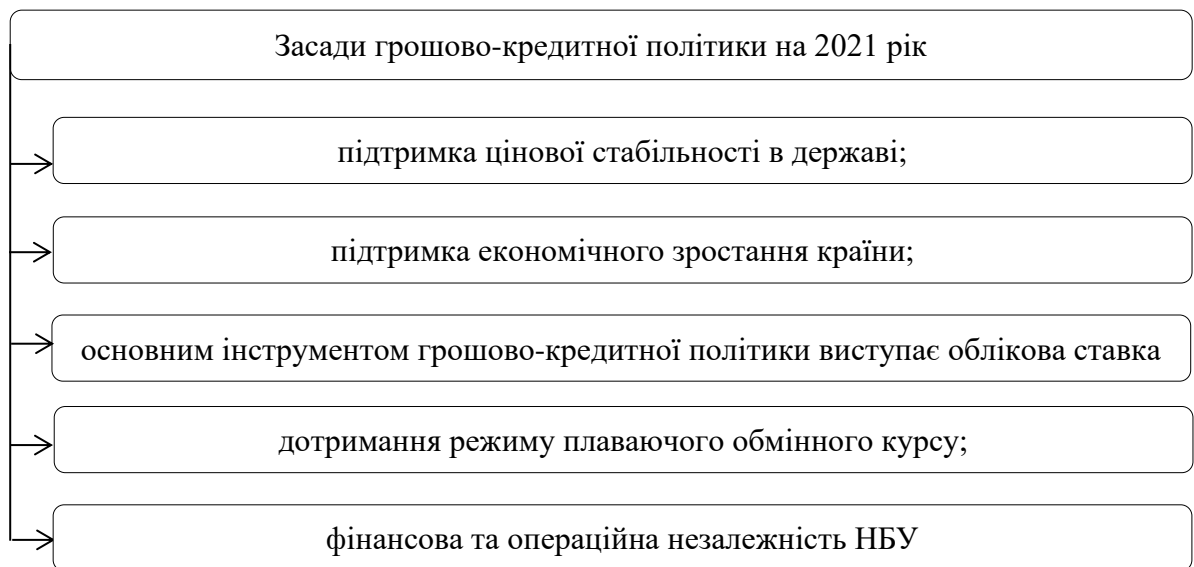

Рисунок 1.5 – Основні засади грошово-кредитної політики на 2021 рік [44]

Відповідно до даних рис. 1.5, відомо, що ключовим монетарним інструментом НБУ виступатиме облікова ставка. Так, у випадку зниження цільового значення прогнозу інфляції, яке становить 5 %, НБУ утримуватиме значення облікової ставки нижче нейтрального рівня, наслідком чого стане пожвавлення ділової активності та повернення інфляції до цілі. І навпаки, у випадку зростання темпів інфляції та перевищення порогового її значення, НБУ проводитиме жорсткішу монетарну політику, шляхом підвищення облікової ставки.

Також НБУ застосовуватиме й додаткові інструменти грошово-кредитної політики, до яких належать інтервенції на валютному ринку, нормативи обов'язкового резервування, операції РЕПО, купівля та продаж

державних цінних паперів на вторинному ринку, операції СВОП та ін., що сприятиме підвищенню ефективності монетарної трансмісії.

У 2021 році НБУ дотримуватиметься режиму плаваючого курсоутворення, тобто досягнення певного діапазону обмінного курсу буде відсутнім. Додатковим монетарним інструментом стане накопичення міжнародних резервів, що виступає захисним механізмом фінансової системи України та економіки, а також є гарантом довіри до її стійкості з боку національних та іноземних інвесторів.

Підкреслимо, що грошово-кредитна політика НБУ створює умови для розвитку економіки країни, проте не є гарантом економічного її зростання, тому в даному аспекті необхідне проведення структурних реформ, посилення координації над монетарною та фіскальною політикою.

Таким чином, грошово-кредитна політика є складовою економічної політики країни, що здійснюється на основі комплексу заходів з регулювання грошового ринку, метою яких є досягнення макроекономічної рівноваги. Її реалізація здійснюється відповідно до документу «Основні засади грошово-кредитної політики», який затверджується щорічно Радою НБУ.

2 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Дослідження тенденцій грошово-кредитної політики є важливим етапом, оскільки саме від її ефективності залежить фінансова стабільність країни. Тому, на першому етапі виявлення тенденцій грошово-кредитної політики проведемо аналіз грошових агрегатів, так як основою стабільного економічного розвитку держави є підтримка оптимального обсягу грошової маси (рис. 2.1).

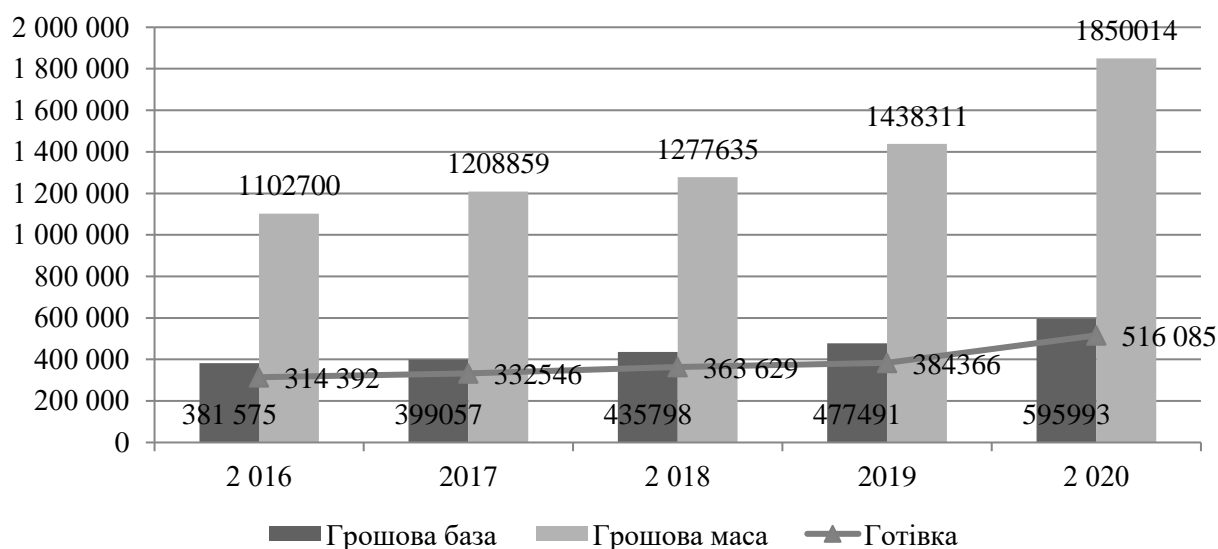

Рисунок 2.1 – Динаміка грошових агрегатів за період 2016-2020 роки, млн. грн. [35]

Як свідчать дані рис. 2.1, величина грошової бази збільшилась в динаміці на 56,2 % та станом на кінець 2020 року склала 595993 млн. грн., що зумовлено необхідністю забезпечення товарного виробництва в країні, обсяг якого збільшується. Грошова маса у 2020 році становить 1850014 млн. грн., що на 67,77 % більше за показник 2016 року та на 28,62 % більше за показник 2019 року, що зумовлено нарощенням грошових ресурсів на

рахунках в банку та готівкою, що знаходиться поза банками, яка, в свою чергу зросла з 314392 млн. грн. у 2016 році до 516085 млн. грн. у 2020 році, тобто темп приросту склав 64,15 %.

Особливої уваги набуває питання ролі НБУ у подоланні кризових явищ в економіці та забезпечення стабільності. Тому розглянемо динаміку зміни рівня монетизації, який виступає основним показником, що характеризує макроекономічну ситуацію в країні та визначає ступінь наповнення економіки грошовими ресурсами (рис. 2.2).

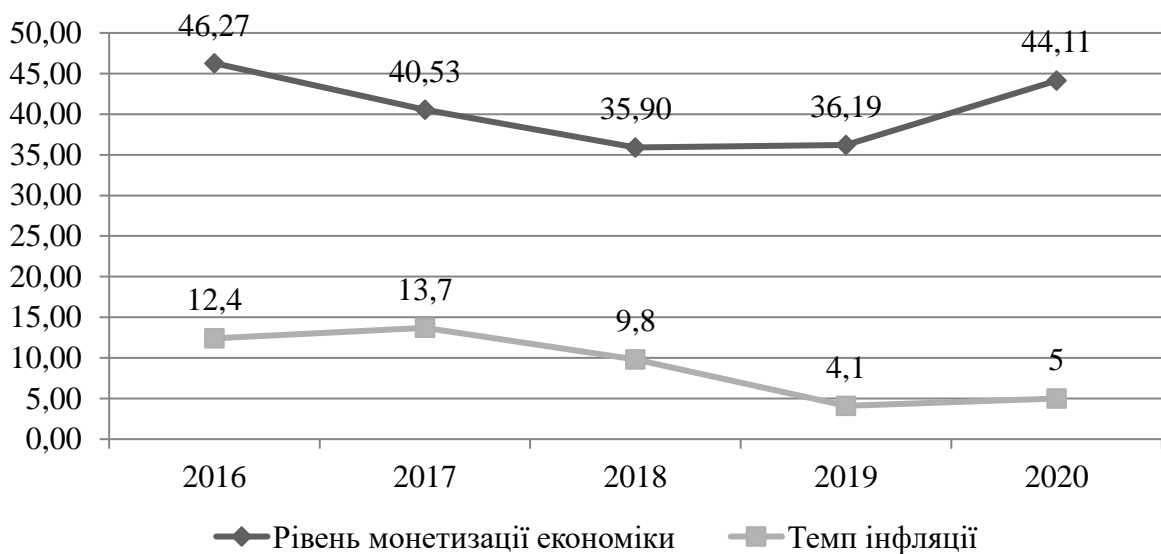

Рисунок 2.2 – Динаміка зміни рівня монетизації та темпів інфляції в Україні за період 2016-2020 роки, % [35; 36]

Провівши аналіз рис. 2.2, зазначимо, що протягом 2016-2020 років інфляція відбувалась в умовах поступової демонетизації економіки. Рівень монетизації економіки має нестабільну динаміку та у 2018 році досягнув мінімального значення за весь період 35,9 % та протягом наступних періодів збільшився до 36,19 % у 2019 році та до 44,11 % у 2020 році, тобто рівень монетизації є недостатнім для нормального функціонування економіки. Зауважимо, що починаючи з 2016 року в Україні здійснюється режим інфляційного таргетування, який ґрунтується на наявності в економіці

надлишкового попиту та спрямований сприяти перерозподілу грошових потоків між сферами споживання та заощадження. Так, темп інфляції в динаміці зменшився з 12,4 % у 2016 році до 5 % у 2020 році, що є позитивною тенденцією та відповідає цілям грошово-кредитної політики. Проте сучасний економічний розвиток України не демонструє надмірного споживчого попиту, звідси випливає, що його штучне обмеження заходами грошово-кредитної політики НБУ не є ефективним. В умовах недостатньої монетизації економіки контрольована емісія НБУ спричинила б насичення попиту на гроші без прогресування інфляції. Отже, проблемою грошово-кредитної політики на даному етапі є неефективне управління процесом емісії грошових ресурсів, а не надмірна їх кількість.

Одним з головних інструментів грошово-кредитної політики є політика обов'язкового резервування, сутність якої полягає у встановленні НБУ та дотриманні банками даних нормативів резервування, відповідно до яких банк зобов'язаний частину залучених депозитних ресурсів резервувати на спеціальному рахунку (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка зміни норм обов'язкових резервів за період 2016-2020 роки, % [35]

Рік	За строковими депозитами	За коштами на поточних рахунках та депозитами на вимогу
2016	3,0	6,5
2017	3,0	6,5
2018	3,0	6,5
2019	3,0	6,5
	За коштами на поточних рахунках та депозитами у національній валюті	За коштами на поточних рахунках та депозитами в іноземній валюті
2020	0	10

З початку 2015 року відбулась диференціація коштів, які підлягають обов'язковому резервуванню: за строковими коштами – 3 %, за поточними рахунками – 6,5 %, незалежно від валюти залучення. З 10.03.2020 року норми обов'язкового резервування банків залежатимуть від валюти залучених коштів, а не від строковості як було протягом 2016-2020 років, що сприятиме

активізації банківського кредитування, дедоларизації економіки та допоможе швидше здешевити гривневі кредитні ресурси для населення та бізнесу.

З метою оцінки дієвості політики обов'язкового резервування НБУ, проведемо аналіз динаміки складу депозитів, залучених депозитними корпораціями в Україні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка складу депозитів, залучених депозитними корпораціями в Україні за період 2016-2020 роки, млн. грн. [35]

Показник	Рік					Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020/ 2016	2020/ 2019
Депозити всього, у т. ч.:	79347 5	89884 4	93296 7	1071 666	13481 30	69,90	25,80
- нефінансові корпорації	31055 9	34375 8	34250 3	4337 31	54948 8	76,94	26,69
- домашні господарства	44467 6	49531 3	53025 0	5761 26	73031 7	64,24	26,76
- сектор загального управління	12029	31234	31980	3045 7	30123	150,42	-1,10
- інші фінансові корпорації	26211	28539	28234	3135 2	38202	45,75	21,85

Провівши аналіз табл. 2.2, зазначимо, що загальна величина депозитів зростає на 69,9 %, що свідчить про підвищення довіри до банківської системи України. Так, обсяг депозитів домашніх господарств складає у 2020 році 730317 млн. грн., що на 26,76 % більше за показник попереднього періоду та на 64,24 % більше за показник 2016 року, що пов'язано з поліпшенням курсових та інфляційних очікувань. Обсяг депозитів не фінансових корпорацій має аналогічну динаміку та збільшується з 310559 млн. грн. у 2016 році до 549488 млн. грн. у 2020 році, тобто темп приросту становить 76,94 %. Депозити сектору загального управління мали найбільший приріст за аналізований період та їх обсяг у 2020 році склав 30123 млн. грн., що на 150,42 % більше за показник базового періоду. Депозити інших фінансових корпорацій у 2020 році становили 38202 млн. грн., що на 45,75 % більше за показник 2016 року та на 21,85 % більше за показник 2019 року.

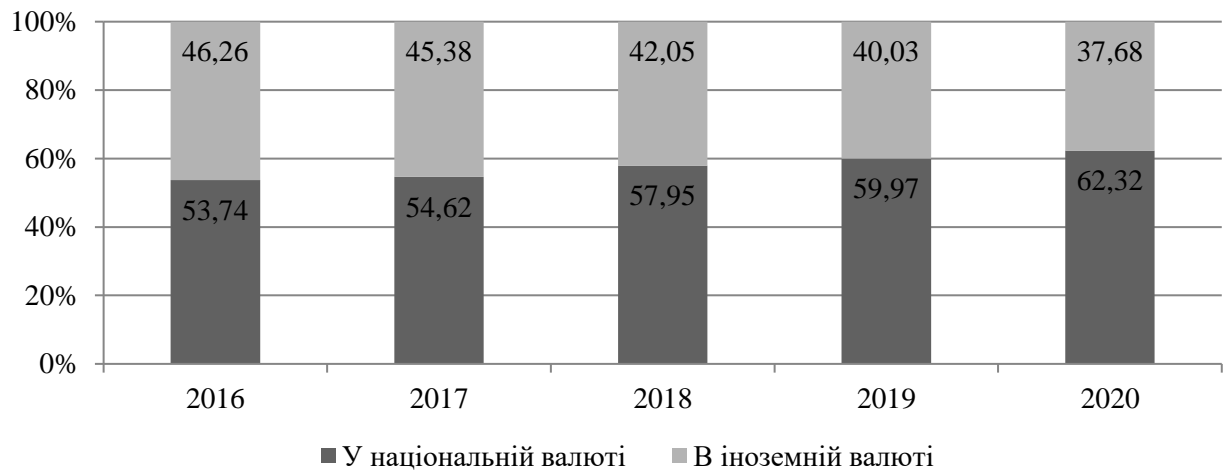

Рисунок 2.3 – Структура депозитів, залучених депозитними корпораціями в Україні у розрізі валют за період 2016-2020, % [35]

Аналіз рис. 2.3 дає змогу зробити висновок, що в структурі депозитів переважають депозити у національній валюті, частка яких збільшується з 53,74 % у 2016 році до 62,32 % у 2020 році. Натомість частка депозитів в іноземній валюті зменшується до 37,68 % у 2020 році, що на 8,58 в. п. менше за показник 2015 року, що пов'язано зі зниженням довіри до іноземної валюти та укріпленням національної валюти.

На наступному кроці проведемо аналіз складу кредитів, що надані депозитними корпораціями (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка складу кредитів, наданих депозитними корпораціями в Україні за період 2016-2020 роки, млн. грн. [35]

Показник	Рік					Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016	2020/2019
Кредити всього, у т. ч.:	99868 2	10166 57	10731 31	97187 1	94838 6	-5,04	-2,42
- нефінансові корпорації	82211 4	82993 2	85974 0	74464 8	72415 7	- 11,92	-2,75
- домашні господарства	16355 5	17418 2	20110 2	21251 5	20695 0	26,53	-2,62
- сектор загального управління	1430	1522	2875	4732	11579	709,7 2	144,7 0
- інші фінансові корпорації	11583	10936	9222	9577	5701	- 50,78	- 40,47

Провівши аналіз табл. 2.3, зазначимо, що загальна величина кредитів має нестабільну динаміку протягом аналізованого періоду та станом на кінець 2020 року склала 948386 млн. грн., що на 5,04 % менше за показник 2016 року та на 2,42 % менше за показник 2019 року. У тому числі спостерігається зменшення обсягу кредитів не фінансових корпорацій на 11,92 % за 2016-2020 роки, що пов'язано з підвищенням вартості кредитних ресурсів. Найбільша сума кредитування припадала на підприємства оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспорту, сільського господарства та будівництва. Величина наданих кредитів домашнім господарствам збільшилась на 26,53 % та станом на кінець 2020 року склала 206950 млн. грн.. Найбільшого приросту набув обсяг кредитів сектору загального управління – 709,72 %, величина яких склала 11579 млн. грн.. Сума кредитування інших фінансових корпорацій зменшилась з 11583 млн. грн. у 2016 році до 5701 млн. грн. у 2020 році. Зауважимо, що значний вплив на обсяги кредитування у 2020 році здійснила пандемія, внаслідок якої були впроваджені навесні жорсткі карантинні обмеження, через які була обмежена діяльність багатьох секторів економіки та невизначеність населення стосовно власних доходів під час коронакризи. Результатом даних подій стало падіння попиту на кредити з боку сектору підприємництва, відповідно фінансовий стан позичальників погіршився. Тому Правління НБУ заохочували кредитні установи здійснювати реструктуризацію кредитів боржників, які зазнали фінансових проблем внаслідок пандемії, зокрема найбільші труднощі спіткали малі підприємства. Тому урядом країни були запроваджені державні програми, які передбачали часткову компенсацію відсоткової ставки. Дані заходи сприяли поступовому відновленню кредитування сектору не фінансових корпорацій.

Як свідчать дані рис. 2.4, основну частку кредитів займають кредити у національній валюті, яка в динаміці зростає з 50,57 % у 2016 році до 63,32 % у 2020 році. Ключовими позичальниками у валюті є підприємства альтернативної енергетики, торгівлі та аграрні компанії-експортери.

Зменшення обсягів кредитування в іноземній валюті з 49,43 % у 2015 році до 36,68 % у 2020 році пов'язано з підвищенням довіри до національної валюти.

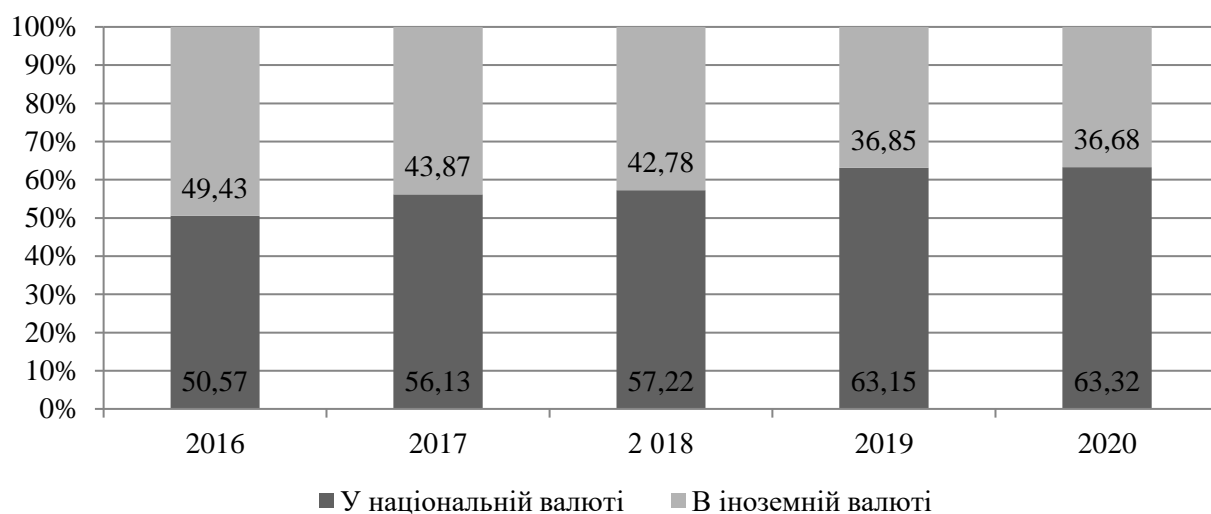

Рисунок 2.4 – Структура кредитів, наданих депозитними корпораціями у розрізі валют в Україні за період 2016-2020, % [35]

Розглянемо вартість кредитів та депозитів для фізичних та юридичних осіб (рис. 2.5).

Відповідно до даних, наведених на рис. 2.5, зазначимо, що вартість кредитів для фізичних осіб є найвищою та становить 33,4 % у 2020 році, що на 4,3 в. п. більше за показник 2016 року, що пояснюється тим, що основну частку даних кредитів складають споживчі та карткові кредити, обслуговування яких є досить вартісним. Вартість кредитів для суб'єктів господарювання є майже вдвічі меншою та величина яких зменшується з 17,7 % у 2016 році до 14,5 % у 2020 році, що пов'язано із збільшенням величини депозитів юридичних осіб. Динаміка середньозваженої ставки за депозитами фізичних осіб зменшується на 48,5 % за аналізований період та у 2020 році становить 8,7 %. Середньозважена ставка за депозитами юридичних осіб зменшилась на 60,4 % та станом на кінець 2020 року складає 3,8 %. Отже, спостерігається тенденція до зниження відсоткових ставок для своїх клієнтів внаслідок загального здешевлення вартості ресурсів.

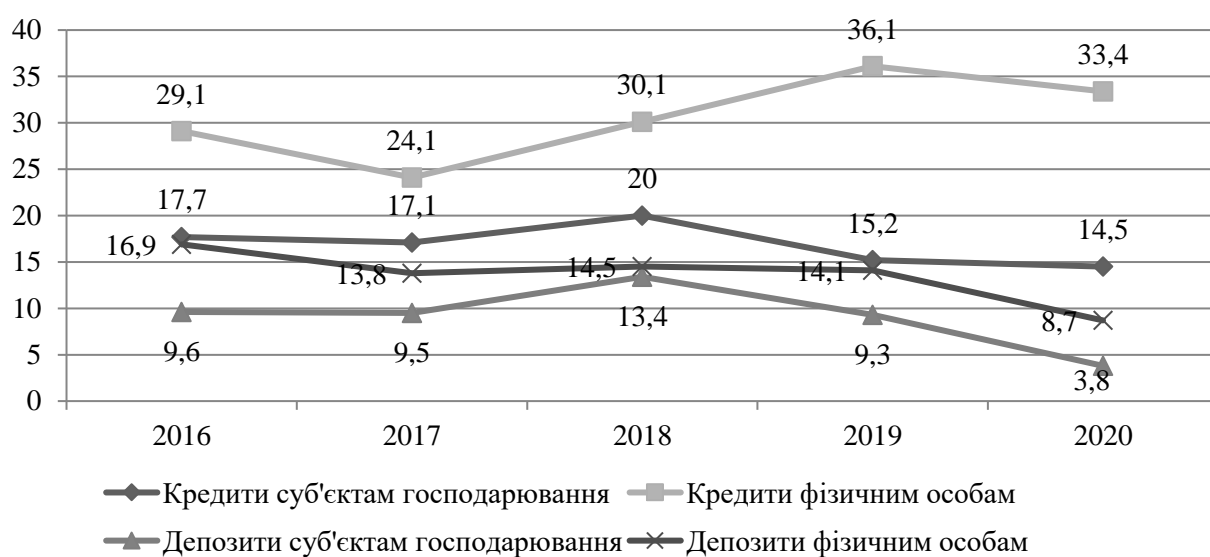

Рисунок 2.5 – Динаміка зміни процентних ставок за кредитами та депозитами в Україні за період 2016-2020 роки (станом на кінець періоду), % [35]

Облікова ставка є основним інструментом НБУ для забезпечення режиму інфляційного таргетування, зокрема у випадку підвищення облікової ставки зростають і відсоткові ставки за кредитами та депозитами у комерційних банках. Тому проведемо аналіз динаміки зміни облікової ставки НБУ (рис. 2.6).

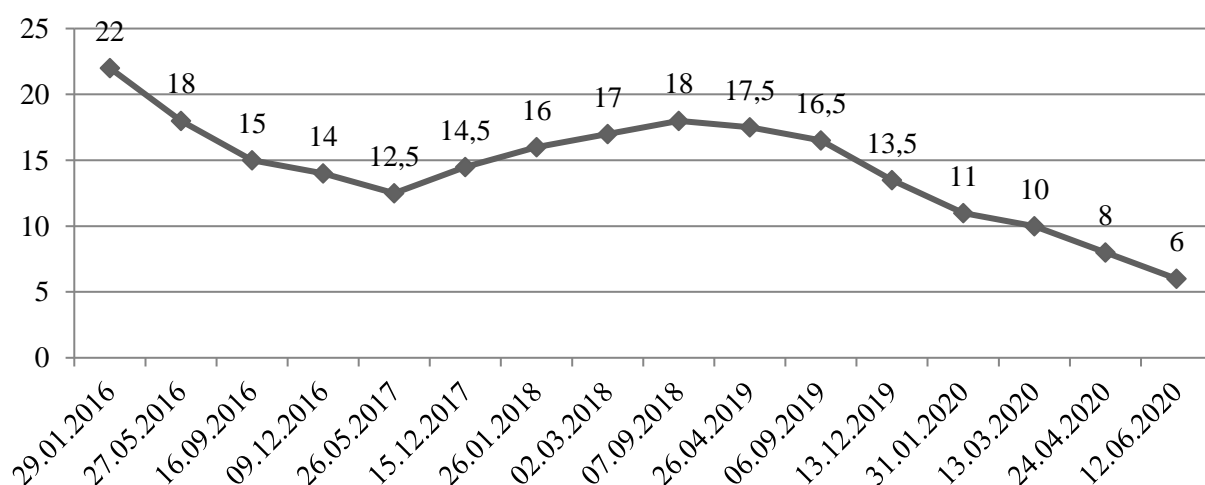

Рисунок 2.6 - Динаміка зміни облікової ставки НБУ за період 2016-2020 роки, % [35]

У 2016 році НБУ проводило більш м'яку грошово-кредитну політику, що пов'язано зі зниженням ризиків для цінової стабільності, зокрема облікову ставку було знижено з 22 % до 14 %, що сприяло відновленню економічного зростання. Регулювання у 2017 році рівня облікової ставки здійснювалось відповідно до необхідності між нівелюванням інфляційних ризиків та підтримкою економічного зростання. Станом на 12.05.2017 облікова ставка була знижена до 12,5 % річним, що відбулось внаслідок покращення контрольованості інфляційних процесів через поліпшення кон'юнктури на сировинних ринках та укріплення гривні на валютному ринку. На кінець 2017 року облікова ставка знову збільшилась до 14 % річних, що пов'язано з переходом НБУ до проведення більш жорсткої монетарної політики. Аналогічна тенденція спостерігалась протягом 2018 року, облікова ставка поступово зросла до 18 %. У 2019 році Правління НБУ поступово зменшував облікову ставку внаслідок прискорення пом'якшеної політики, що пов'язано із стрімким зміцненням національної валюти, що, в свою чергу, впливає на зниження інфляційного тиску. Станом на 12.06.2020 облікова ставка становить 6 %, що є найнижчим показником в історії незалежної України. Наслідками такого зниження має стати зростання обсягів кредитування комерційних банків, зниження процентних ставок за кредитами та збільшення обсягу кредитування економіки. Тобто, можемо зробити висновок, що НБУ використовує облікову ставку для регулювання грошово-кредитної політики.

Вважаємо за доцільне розглянути динаміку міжнародних резервів, які являють собою високоліквідні активи НБУ і іноземній валюті та золоті, що використовуються для здійснення валютних інтервенцій та забезпечення платежів органів державної влади (рис. 2.7).

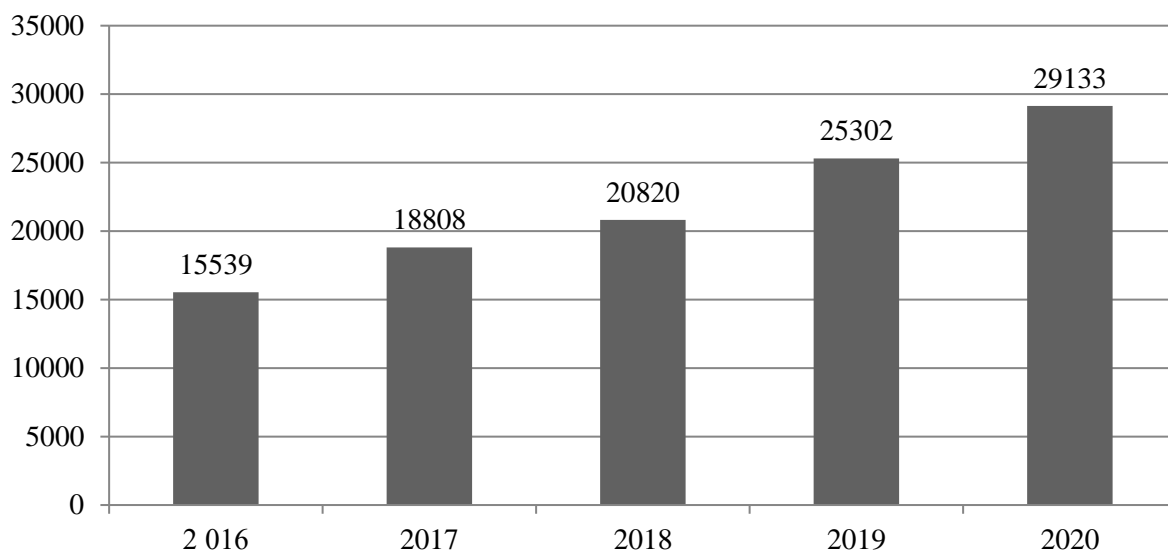

Рисунок 2.7 – Динаміка величини міжнародних валютних резервів НБУ (за поточним курсом) за 2016-2020 роки, млн. дол. США [35]

Провівши аналіз даних рис. 2.7 відмітимо, що величина міжнародних валютних резервів зростає за аналізований період на 87,5 % та станом на кінець 2020 року склали 29133 млн. дол. США, з них цінні папери - 23755 млн. дол. США складають, монетарне золото – 1584 млн. дол. США, готівка, кор.. рахунки, депозити – 3794 млн. дол. США. Динаміку міжнародних резервів визначали: послідовна політика на валютному ринку, підвищення вартості фінансових інструментів та значного рівня надходжень на користь уряду, операції уряду з управління державним боргом.

На основі проведеного аналізу можемо зробити висновки, що спостерігається нарощення величини грошової маси країни на 67,7 % за 2016-2020 роки за рахунок поповнення депозитних рахунків банку та готівки, що знаходиться поза банком. Зазначимо, що обсяг депозитів зростає в динаміці, при тому що споживачі користуються більше депозитами у національній валюті, що є позитивною динамікою, так як свідчить про укріплення гривні та підвищення довіри до останньої. Відмічається уповільнення темпів кредитування населення та сфери бізнесу, що було зумовлено пандемією у 2020 році. Облікова ставка протягом аналізованого

періоду зменшилась з 22 % у 2016 році до 6 % у 2020 році, що свідчить про позитивний напрям розвитку економіки. Основними факторами, що впливали на її рівень були: прискорена споживча інфляція, військові дії на Сході України, помірне укріплення національної валюти, карантин та ін.. Максимальна середньозважена ставка спостерігається за кредитами фізичних осіб, яка становить 33,4 %, тоді як для суб'єктів господарювання її величина менше та складає 14,5 %. Вартість депозитів для фізичних осіб у 2020 році склала 8,7 %, тоді як для юридичних осіб була значно меншою та становила 3,8 %. Таким чином, динаміка розрахованих показників свідчить, що розвиток грошово-кредитної політики здійснюється швидкими темпами.

3 ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Процес визначення взаємозв'язку між показниками грошово-кредитної політики та соціально-економічним розвитком країни відіграє важливу роль при виборі стратегічних напрямів розвитку держави. Тому, проведемо дослідження формалізації зв'язків між показниками соціально-економічного розвитку та грошово-кредитної політики на основі множинного регресійного аналізу засобами програмного математичного пакету STATISTICA 12.

На першому кроці дослідження необхідно сформувати масив вхідних даних (табл. 3.1), при цьому варто ввести умовні позначення для кожного показника для їхньої ідентифікації. Всього в дослідженні беруть участь тринадцять показників: шість (Y1-Y6) належать до категорії соціально-економічних показників України, сім (X1-X7) – до показників грошово-кредитної політики. Оскільки за основну мету даного дослідження визначено виявити функціональний вплив соціально-економічних показників на грошово-кредитну політику, то в якості незалежних змінних виступатимуть саме X1-X7, а в якості залежних змінних – Y1-Y6.

Лінійна багатофакторна регресійна модель дозволяє визначити зміну рівня результативної (залежної) ознаки (Y) залежно від зміни факторної (незалежної) (x), що в математичному вираженні матиме вигляд (3.1):

$$y = b_0 + bx + e \quad (3.1)$$

де b_0, b – коефіцієнти (параметри) моделі;

e – випадкова величина, похибка.

Таблиця 3.1 – Динаміка вхідних даних

Ідентифікатор	Показник	2016	2017	2018	2019	2020
Y1	Роздрібний товарооборот підприємства, млн. грн.	38092,4	48486,8	57279,1	65047	71915,1
Y2	Середня заробітна плата	5182,53	7103,79	8864,62	10496,82	11591,15
Y3	Рівень зайнятості, у % до населення у віці 15-70 років	56,3	56,1	57,1	58,2	56,2
Y4	Індекс споживчих цін	13,9	14,4	10,9	7,9	2,7
Y5	Кількість діючих банків	96	82	77	75	73
Y6	ВВП, млн. грн.	2385367	2983882	3560596	3978400	4194102
X1	Кредити всього, млн. грн.	998682	1016657	1073131	971871	948386
X2	Депозити всього, млн. грн.	793475	898844	932967	1071666	1348130
X3	Облікова ставка, %	14	14,5	18	13,5	6
X4	Грошова база	381575	399057	435798	477491	595993
X5	Грошова маса	1102700	1208859	1277635	1438311	1850014
X6	Готівка	314392	332546	363629	384366	516085
X7	Міжнародні валютні резерви	15539	18808	20820	25302	29133

З огляду на наявний масив вхідних даних, в нашому випадку матимемо всього шість регресійних рівнянь, в кожному із яких роль залежної змінної виконуватиме один із представлених в табл. 3.1 показник соціально-економічного розвитку.

Отже, на першому кроці побудови регресійних рівнянь здійснимо нормалізацію і відбір найбільш значимих незалежних змінних, оскільки сім незалежних змінних забагато для отримання якісного результату.

Нормалізацію незалежних змінних проведемо за допомогою середнього значення та середньоквадратичного відхилення оскільки відсутня потреба у виділенні показників стимуляторів або дестимуляторів (3.2):

$$S_{norm} = \frac{s - \bar{s}}{\sigma}, \quad (3.2)$$

де S_{norm} – нормалізоване значення показника;
 \bar{S} – середнє значення показника;
 σ – середньоквадратичне відхилення.

На наступному кроці необхідно обрати оптимальну кількість незалежних змінних, які братимуть участь у регресійному аналізі. Для цього використаємо кореляційний аналіз, в основі якого лежить визначення парних коефіцієнтів кореляції r (3.3).

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}} \quad (3.3)$$

За допомогою коефіцієнтів кореляції можна дослідити тісноту (щільність) та напрям лінійного зв'язку між досліджуваними показниками. Значення коефіцієнту кореляції може варіюватись в межах від -1 до 1 включно.

Побудуємо кореляційну матрицю для всіх семи показників грошово-кредитної політики, які визначені в таблиці 3.1 (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Представлення кореляційної матриці для показників грошово-кредитної політики

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
X1	1,00	-0,65	0,88	-0,63	-0,64	-0,60	-0,58
X2	-0,65	0,99	-0,82	0,99	0,99	0,98	0,97
X3	0,88	-0,82	1,00	-0,82	-0,84	-0,84	-0,69
X4	-0,63	0,99	-0,82	1,00	0,99	0,99	0,96
X5	-0,64	0,99	-0,84	0,99	1,00	0,99	0,96
X6	-0,60	0,98	-0,84	0,99	0,99	1,00	0,93
X7	-0,58	0,97	-0,69	0,96	0,96	0,93	1,00

Отримані результати кореляційного аналізу дозволяють стверджувати, що лінійний тісний зв'язок присутній між факторними змінними X4-X7 (коефіцієнти кореляції для цих показників по модулю перевищують значення 0,7). Присутність лінійного тісного зв'язку між незалежними змінними

називається мультиколінеарністю. Включати показники, між якими існує мультиколінеарність, для проведення регресійного аналізу не можна, оскільки отримані параметри моделі адекватно не відобразатимуть дійсність. Тому для подальшої роботи необхідно залишити показники X1-X3.

На наступному етапі дослідження перейдемо безпосередньо до регресійного аналізу. Як уже зазначалося вище, всього буде побудовано шість моделей – для кожного показника соціально-економічного розвитку України. Отже, наведемо результати проведеного регресійного аналізу та показники його адекватності в таблицях 3.3-3.8.

Таблиця 3.3 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та роздрібним товарооборотом підприємств України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	-5535,07	0,99	0,99	5113,8	-1,33	0,41
X1	-0,25				-14,352	0,044
X2	1,51				102,107	0,006
X3	0,92				38,903	0,016

Таблиця 3.4 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та середньою заробітною платою України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	-817,689	0,99	0,99	28072	-2,388	0,252
X1	-0,315				-42,01	0,015
X2	1,542				242,97	0,002
X3	1,009				99,966	0,006

Таблиця 3.5 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та рівнем зайнятості населення України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	73,017	0,94	0,97	5,47	8,9	0,07
X1	-1,582				-3,03	0,2
X2	1,373				3,1	0,2
X3	2,832				4,03	0,15

Таблиця 3.6 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та індексом споживчих цін України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	24,746	0,94	0,97	5,72	0,6	0,7
X1	0,13				0,25	0,8
X2	-1,08				-2,5	0,2
X3	-0,237				-0,34	0,8

Таблиця 3.7 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та кількістю діючих банків України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	165,83	0,94	0,97	5,79	1,9	0,29
X1	0,09				0,18	0,9
X2	-1,65				-3,84	0,16
X3	-1,14				-1,66	0,34

Таблиця 3.8 – Отримані результати регресійного аналізу щодо зв'язку між показниками грошово-кредитної політики та ВВП України

Змінна	Параметри рівняння регресії	R ²	R	F-критерій Фішера	t-критерій Стьюдента	p-знач.
<i>b</i> ₀	290885,5	0,99	0,99	60139	4,32	0,14
X1	-0,32				-63,27	0,01
X2	1,61				372,21	0,002
X3	1,14				165,88	0,004

Регресійні моделі для отриманих результатів із табл. 3.3-3.8 мають наступний вигляд (3.4):

$$\begin{aligned}
 Y_1 &= -5535,07 - 0,25X_1 + 1,51X_2 + 0,92X_3 + e_1 \\
 Y_2 &= -817,69 - 0,315X_1 + 1,542X_2 + 1,009X_3 + e_1 \\
 Y_3 &= 73,017 - 1,582X_1 + 1,373X_2 + 2,832X_3 + e_1 \\
 Y_4 &= 24,746 + 0,13X_1 - 1,08X_2 - 0,237X_3 + e_1 \\
 Y_5 &= 165,83 + 0,09X_1 - 1,65X_2 - 1,14X_3 + e_1 \\
 Y_6 &= 290885,5 - 0,32X_1 + 1,61X_2 + 1,14X_3 + e_1
 \end{aligned}
 \tag{3.4}$$

Якість побудованої моделі необхідно оцінити за допомогою коефіцієнту детермінації, критеріїв Фішера і Стьюдента.

Як бачимо, результати є статистично значимими для першої, другої і шостої моделей. Хоча коефіцієнти детермінації є вищими ніж 0,9, що свідчить про адекватність одержаних розрахунків, для всіх моделей, однак критерій Фішера – лише для перерахованих трьох моделей. Крім того, якість цих моделей підтверджується також критерієм Стьюдента. Таким чином, можемо інтерпретувати отримані регресійні параметри саме для даних трьох моделей:

- збільшення обсягу кредитів на одиницю спричиняє скорочення роздрібного товарообороту підприємств на 0,25 одиниць, середньої заробітної плати – на 0,315 одиниць, а ВВП – на 0,32 одиниці;
- збільшення обсягу депозитів на одиницю спричиняє збільшення роздрібного товарообороту підприємств на 1,51 одиниць, середньої заробітної плати – на 1,542 одиниці, а ВВП – на 1,61 одиницю;
- збільшення облікової ставки на одиницю спричиняє збільшення роздрібного товарообороту підприємств на 0,92 одиниці, середньої заробітної плати – на 1,009 одиниць, а ВВП – на 1,14 одиниць;

Таким чином, за допомогою кореляційно-регресійного аналізу було побудовано шість економетричних моделей, які дозволили виявити функціональні залежності між тринадцятьма статистичними показниками,

шість із яких виконували роль залежних змінних і відповідали за соціально-економічний розвиток України, а сім, відповідно, були незалежними (факторними) змінними, які описують грошово-кредитну політику України. Проведений кореляційний аналіз дозволив визначити три незалежні змінні, які були включені до регресійного аналізу. Виявлені функціональні залежності між змінними дозволяють зробити висновок, що збільшення обсягу банківського кредитування в цілому негативно відображається на соціально-економічному розвитку країни. З іншої сторони зростання обсягу депозитів і облікової ставки НБУ сприяє позитивним змінам в даному напрямку.

ВИСНОВКИ

Грошово-кредитна політика є складовою економічної політики країни, що здійснюється на основі комплексу заходів з регулювання грошового ринку, метою яких є досягнення макроекономічної рівноваги. Основними інструментами грошово-кредитної політики є: нормативи резервування, облікова ставка, ставка за кредитами овернайт, ставка за операціями РЕПО, офіційний валютний курс, купівля/продаж цінних паперів, умови розміщення та погашення депозитних сертифікатів та ін.. Реалізація грошово-кредитної політики здійснюється відповідно до документу «Основні засади грошово-кредитної політики», який затверджується щорічно Радою НБУ. Дієвість грошово-кредитної політики забезпечується за допомогою режимів, до яких належать монетарне таргетування, таргетування обмінного курсу, інфляційне таргетування. На даному етапі в Україні реалізується режим інфляційного таргетування, яке спрямоване на підтримання стабільності цін і зосереджена на мінімізації відхилень у прогнозах інфляції від оголошеної інфляційної мети.

Провівши аналіз основних показників грошово-кредитної політики зазначимо, що обсяг грошової маси країни збільшився на 67,7 % за 2016-2020 роки за рахунок поповнення депозитних рахунків банку та готівки, що знаходиться поза банком. Зазначимо, що обсяг депозитів зростає в динаміці, при тому що споживачі віддають перевагу депозитам у національній валюті, що є позитивною тенденцією, оскільки вказує на укріплення гривні та підвищення довіри до неї. Спостерігається уповільнення темпів кредитування населення та сфери бізнесу, що було зумовлено пандемією у 2020 році. Облікова ставка протягом аналізованого періоду зменшилась з 22 % у 2016 році до 6 % у 2020 році, що свідчить про позитивний напрям розвитку економіки. Основними факторами, що впливали на її рівень були: прискорена споживча інфляція, військові дії на Сході України, помірне

укріплення національної валюти, карантин та ін.. Максимальна середньозважена ставка спостерігається за кредитами фізичних осіб, яка становить 33,4 %, тоді як для суб'єктів господарювання її величина менше та складає 14,5 %. Вартість депозитів для фізичних осіб оцінюється в 8,7 % у 2020 році, тоді як для юридичних осіб – 3,8 %. Отже, розвиток грошово-кредитної політики здійснюється швидкими темпами, про що свідчить динаміка розрахованих показників.

За допомогою кореляційно-регресійного аналізу було побудовано шість економетричних моделей, які дозволили виявити функціональні залежності між тринадцятьма статистичними показниками, шість із яких виконували роль залежних змінних і відповідали за соціально-економічний розвиток України, а сім, відповідно, були незалежними (факторними) змінними, які описують грошово-кредитну політику України. Проведений кореляційний аналіз дозволив визначити три незалежні змінні, які були включені до регресійного аналізу. Виявлені функціональні залежності між змінними дозволяють зробити висновок, що збільшення обсягу банківського кредитування в цілому негативно відображається на соціально-економічному розвитку країни. З іншої сторони зростання обсягу депозитів і облікової ставки НБУ сприяє позитивним змінам в даному напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. О. Механізм формування та реалізації грошово-кредитної політики як чинника забезпечення економічної безпеки. *Молодий вчений*. 2014. № 11(14). С. 24-28. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11\(14\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11(14)__7)
2. Адаменко І. П. Грошово-кредитна політика у системі державного регулювання. *Вісник ДДФА. Економічні науки*. 2014. № 1. С. 125-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddfae_2014_1_18
3. Агрес О. Сучасний стан грошово-кредитної політики Національного банку України. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. Серія : Економіка АПК. 2016. № 23(1). С. 144-149. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2016_23\(1\)__31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2016_23(1)__31)
4. Базилевич В. Макроекономіка. За ред. В.Базилевич, К.Базилевич, Л.Баластрик. Київ : Знання, 2008. – 743 с.
5. Баєва О. І. Теоретичні засади формування та реалізації державної грошово-кредитної політики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 26(1). С. 7-10. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26\(1\)__3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26(1)__3)
6. Бондаренко Л. А. Нетрадиційні заходи грошово-кредитної політики центральних банків в умовах кризи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 2. С. 58-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2015_2_15
7. Бурда М. Макроекономіка : Європейський контекст. За ред. М.Бурда, Ч. Виплош ; пер. з англ. Київ : Основи, 1998. 682 с.
8. Варцаба В. І. Вдосконалення грошово-кредитної політики як інструменту впливу на розвиток національної економіки. *Соціально-*

гуманітарний вісник. 2020. Вип. 34. С. 170-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2020_34_78

9. Галушко Ю.П. Інструменти грошово-кредитного регулювання в системі факторів економічного зростання: дис. канд. економ. наук: 08.00.08 (гроші, фінанси і кредит). Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 223 с.

10. Гасій О. В. Стан та перспективні вектори розвитку банківської кредитної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_1_29

11. Гладких Д. М. Актуальні проблеми реалізації грошово-кредитної політики в Україні та основні напрями їх вирішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 14(1). С. 56-60. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14\(1\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14(1)_13)

12. Гриценко А. А. Валютна політика: рефлексійний взаємозв'язок з економікою та грошово-кредитною сферою. *Наукові праці НДФІ*. 2018. Вип. 2. С. 6-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2018_2_2

13. Гудіма Т. С. Правове забезпечення здійснення грошово-кредитної політики держави: особливості впровадження принципу справедливості. *Економіка та право*. 2017. № 2. С. 109-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/espr_2017_2_16

14. Гудіма Т. С. Проблеми визначення стратегічних цілей грошово-кредитної політики. *Економіка та право*. 2018. № 1. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/espr_2018_1_9

15. Дані офіційного сайту Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

16. Доценко І. О. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та

світове господарство. 2017. Вип. 12(1). С. 94-98. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12\(1\)__23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12(1)__23)

17. Забчук Г. М. Аналіз факторів впливу на ефективність грошово-кредитної політики: вітчизняні реалії. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28, № 4. С. 131-142. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28\(4\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28(4)__20)

18. Закон України “Про національний банк України” № 679-XIV від 20.05.1999. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

19. Коваленко В. Грошово-кредитна політика та її вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 12. С. 445–449.

20. Корнєєва Ю.В. Особливості системи грошово-кредитного регулювання на теренах СНД у процесі переходу до ринкової економіки / Ю.В. Корнєєва // *Економічний аналіз*. – 2013. – Том 13. – С. 79-87.

21. Кулінська А.В. Державне управління фінансовою складовою економічної безпеки національної економіки України: дис. ... докт. економ. наук: 08.00.03 (економіка та управління національним господарством (економічні науки)). Одеса: Одеський національний політехнічний університет, 2017. 531 с.

22. Кулінська А. В. Сучасні тенденції в грошово-кредитній політиці національного банку України. *Економіка та держава*. 2015. № 10. С. 77-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_10_21

23. Кульпінський С. В. Удосконалення підходів до визначення облікової ставки центробанку в умовах інвестиційного витіснення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 4. С. 32-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2019_4_6

24. Лановий В. В. Методи грошово-кредитної політики як фактор впливу на макроекономічні процеси в Україні. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. № 1. С. 131–137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2014_1_27

25. Любченко А. С. Облікова ставка як інструмент грошово-кредитної політики НБУ. *Молодий вчений*. 2020. № 8(2). С. 274-278. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8(2)__37)
26. Мануїлов О. В. Посилення координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики як інструмент забезпечення макроекономічної стабільності. *Наукові праці НДФІ*. 2017. Вип. 2. С. 77-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2017_2_7
27. Мисак С.О. Фінансова політика. Київ : Гармонія. 2002. 139 с.
28. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти : У 2 ч.. За ред. С.Будаговська, О.Кілієвич, І.Луніна та ін.. Київ : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. 517 с.
29. Міщенко В. І. Удосконалення дії каналів трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в Україні в умовах переходу до таргетування інфляції. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 421-428. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_1_52
30. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін: моногр.. За ред. В.С. Стельмаха. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. 404 с.
31. Мулярчук О. В. Рівень монетизації економіки України як показник ефективності грошово-кредитної політики [Електронний ресурс] / О. В. Мулярчук // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. - 2015. - Т. 23, вип. 9(1). - С. 31-40. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2015_23_9\(1\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2015_23_9(1)__7)
32. Мунька С. Облікова ставка та інвестиційний процес в Україні. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2020. № 3. С. 105-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2020_3_9
33. Нікіфоров П.О. Теорія та метрологія регулювання грошового обігу. Чернівці : Вид-во "Рута", 2002. 240 с.

34. Оголь Д. О. Оцінювання впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 6(1). С. 52-56. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2015_6\(1\)__12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2015_6(1)__12)
35. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=14994057&cat_id=127891
36. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance/>
37. Перконос І. Ю. Переваги і недоліки використання норми обов'язкового резервування як інструменту грошово-кредитної політики. *Формування ринкових відносин в Україні*. №1 (176). 2016. С.43-48. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/frvu_2016_1_11.pdf.
38. Петрушко Я. Р. Кредитна діяльність банку та основні етапи її організації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 20(2). С. 166-170. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20(2)__37)
39. Плужніков І.О. Механізм узгодження бюджетної та грошово-кредитної політики держави. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Т. 7. Суми : ВП “Мрія-1” ЛТД, УАБС, 2003. С. 84–91.
40. Погореленко Н. П. Аналіз та особливості регулювання кредитної діяльності банків у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. Вип. 28(2). С. 69-75. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_28\(2\)__15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_28(2)__15)
41. Пономаренко А.А. Особливості кредитно-грошової політики України на сучасному етапі. *Вісник черкаського ун-ту*. 2009. Вип. 151. С. 149-156.
42. Прасолова С. П. Вплив процентної політики Національного банку на стан грошово-кредитної безпеки України та її економічне зростання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Серія :

Економічні науки. 2018. № 1. С. 115-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2018_1_17

43. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

44. Про основні засади грошово-кредитної політики на 2021 рік. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-zasadi-groshovo-kreditnoyi-politiki-na-2021-rik-ta-serednostrokovu-perspektivu>

45. Світлична В. Ю. Визначення сутності та організаційних засад реалізації грошово-кредитної політики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 24(3). С. 72-77. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24\(3\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24(3)_15)

46. Сімаков К. І. Банківська процентна та облікова політика як інструмент грошово-кредитного регулювання цінової стабільності. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2. С. 152-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2020_2_24

47. Сегеда Л. М. Відновлення банківського кредитування реального сектору засобами грошово-кредитної політики як ключовий фактор розвитку національної економіки. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 3. С. 135-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_3_30

48. Ситник Н. С. Особливості грошово-кредитної політики України в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2019. № 10(2). С. 728-731. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_10\(2\)_78](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_10(2)_78)

49. Сомик А. В. Критерії ефективності грошово-кредитної політики. *Вісник Української академії банківської справи*. 2008. № 2 (25). С. 3-6.

50. Тищенко В. В. Канали впливу грошово-кредитної політики Національного банку України на економіку. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2017. № 2. С. 103-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_2_21

51. Тищенко В. В. Канали впливу грошово-кредитної політики Національного банку України на економіку. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2017. № 2. С. 103-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_2_21

52. Тищенко В. В. Впровадження грошово-кредитної політики в Україні. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 1. С. 63-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2020_1_13

53. Харун О. А. Розвиток грошово-кредитної політики України в умовах глобалізації. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 176-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_34

54. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Rekunenko I., Nechyporenko A., Nemsadze G. The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2020. 15(2). P. 94-104.